XIII. évfolyam Budapest. 137. szám. Hétfő, 1879. május 19.

Előfizetési díj:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva:
Egy évre . . . . . 20.—
Félévre . . . . . 10.—
Negyedévre . . . . . 5.—
Egy hóra 1.80
Egy szám 6 krajczár.
Hirdetési díj: 9 hasábos petitsor egyszeri hirdetése 12 kr., többször 10 kr.
Bélyegdij minden hirdetésért külön 30 kr.
Nyilttér: Öt hasábos sor 30 krajczár.

EGYETÉRTÉS

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői iroda:
Budapest, IV. himző-utcza 1. sz.
hová a lap szellemi részét illető minden közlemény küldendő. — A küldemények csak bérmentesen fogadtatnak el.
Kéziratok csak rendkivüli esetben küldetnek vissza.
Kiadó hivatal:
Budapest, IV. himző-utcza 1. sz.
hová az előfizetési pénzek küldendők.

TÁVIRATOK.

Szeged, máj. 18, (Az „Egyetértés“ távirata.) A Tisza ma 1 hüvelyket apadt, a belviz ugyanannyit. Ma borongós, esős nap volt. A városi közgyülés fölkéri a kormányt, hogy a Tiszaszabályozás fölülvizsgálására már meghivott és jelenlegi rendszert követő külföldi szakértőkön kivül még angol és amerikai mérnököket is hivjon meg. Az alsó tanyák fakadó vizei levezetésére kiküldött bizottság elrendelte, hogy az u. n. Jakusközön levő régi folyóárok kiszélesittessék, innen a viz a Matyba, onnét a Tiszába lefolyik. Ezzel az alsó tanyák megkapták a segitséget. A fölső tanyákon csak részben lehet segiteni; és pedig a szatymaz-kisteleki országuton vonandó csatornával, mely Fehértóig vitetvén onnan már a kész csatorna a vizet a Matyba vezeti. A felső tanyák másik részéről a vadvizeket idegen érdekek sértése nélkül nem lehet levezetni, miért is az érdekeltekkel közös alkalmas csatorna épitésére bizottság küldetett ki. A reconstruáló javaslat első pontja, mely szerint a külvédelem a sövényházvadkerti vonalra fektetendő, elfogadtatott. A második pont önállóan targyaltatik tovább.

Székesfehérvári kiállitás.

Székesfehérvár, május 18-án. (Az „Egyetértés“ külön tudósitójának távirata.) A kiállitás fővédnöke: József főherczeg ma távozott el körünkből. A reggeli vonattal utazott el Kanizsa felé. Gróf Zichy Jenőtől, a kiállitás elnökétől meleg szavakkal bucsuzott el. Körülbelől igy szólt hozzá:

„Még egyszer fogadja forró köszönetemet rendkivüli buzgóságáért, a melyet e szép kiállitás létesitése és rendezése körül tanusitott. Rendithetlen munkásságának köszönhetjük első sorban a sikert. Itt töltött napom örökre felejthetlen lesz előttem, ez volt életem legszebb napja. Az iparkiállitás a legszebb reményeket ébresztette bennem iparunk jövője iránt.“

A kiállitási bizottság részéről Zichy elnökön kivül Lederer Sándor, Havranek József, Wertheim Salamon és még mások kisérték ki a főherczeget a pályaudvarhoz. Mindezekkel melegen kezet szoritva távozott: „Mint jó barát jöttem önökhöz — mondá — de most a feltüntetett siker által szerzett érdemeik folytán még inkább vonzódom önökhöz. Isten velünk a viszontlátásig.“

Szivből jövő élénk éljenzés között robogott tova a főherczeget vivő vonat.

Székesfehérvár, máj. 18. (Az „Egyetértés“ külön tudósitójának távirata.) A kedvezőtlen esős idő daczára sok látogató érkezett a vidékről. A kiállitást sokan nézik, a fizető közönség azonban még sem oly arányban jön, mint a bizottság remélte.

A megnyitási ünnepélyre érkezett fővárosi vendégek nagy része a ma déli vonattal visszautazott.

Báró Kemény Gábor miniszter még itt időzik. Gróf Zichy Jenő vezetése mellett ujból körüljárja a kiállitást. Meg fogja látogatni a városi kereskedelmi iskolát is.

A rendező bizottságnak ma volt első pihenő napja. A kiállitásra érkezett tárgyak elhelyezését ma nem folytatták. Az egyes csoportokban érezhető hézagok kiegészitése holnap folytattatik.

Részletes ismertetést a kiállitásról, mig a csoportok kiegészitve nincsenek, nem is küldök. Behatóismertetés csak teljes rendezés után — körülbelül e hó 20-kán — lesz megkezdhető.

Megnehezíti a kiállitás szemlélését kathalogus hiánya. A Prém-féle kiállitási kalauz bár részben tájékoztató kézikönyv, nem pótolja a kathalogus hiányát. A kathalogus szerkesztését az irodai személyzet még nem is kezdte meg. Ezen élénken érzett hiány pótlását már több oldalról sürgették.

A kiállitást megszemlélt idegenek táviratokban hivták fel az otthon lévők figyelmét a kiállitás kiváló sikerére. Ennek folytán remélhető tömeges látogatás az ország különböző vidékéről.

A lövészkertben ujabb pavillonok is épültek. Árkay érdekes forgó pavillont rögtönzött mely fabutorokkal van berendezve. Popper szegedi háza is csak ma készült el teljesen a berendezéssel együtt.

A budapesti jurorok által kidolgozott szabály irányzatokat a végrehajtó bizottság legközelebb fogjé tárgyalni és hihetőleg lényeges módositás nélkül el is fogadja.

A megyeháznál lévő kiállitást igen gyéren látogatják. A kiállitók egy része átköltözend a kiállitási főépületbe.

A halász csárdát ma nyitották meg. A közönség nagy számmal volt jelen. A csárdában jó magyar zene van s zamatos alföldi ételek kaphatók.

Székesfehérvár, május 18. (Az „Egyetértés“ távirata.) Kemény Gábor minisztert a kiállitási megnyitó beszéd tartására — a mely beszédbe csufosan belesült — senki se kérte fel. Ő maga ajánlkozott s nem lehetett őt visszautasitani.

Székesfehérvár, május 18. (Az „Egyetértés“ külön tudósitójának távirata.) Ma a belépti jegyekből 2125 forint folyt be. A délutáni kedvező idő mellett a nép köréből is sokan tódultak a kiállitásba.

A tegnapi nap bevétele 686 forint 70 kr. volt.

Székesfehérvár, máj. 18. (Az „Egyetértés“ távirata.) A fáklyászene alkalmával Havranek József polgármester József főherczeg ő fenségét a következő beszéddel üdvözölte:

Fenséges főherczeg!

A város polgársága mai napon örömünnepet ült, mert a magyar társadalom oly országos tényezőit szerencsés ez ősi falak között üdvözölhetni, kik együttes és összetartó működéssel a szellemi és anyagi jólét előállitásában biztos és boldog jövőt vannak hivatva teremteni a magyar nép számára.

A fenséged vénöksége alatt mai napon ünnepélyesen megnyitott ezen országos kiállitás mig egyrészről az ország anyagi erejét hü képben állitá szemeink elé, az iparos osztály és gazdaközönség közreműködésével; addig a müvész és technikai ismeretek megragadó képét tünteti fel haladásunknak, mely itt kiállitott tárgyaiban versenyképessé teszi őket Európa bármely országának müvelt népeivel.

E tapasztalat és hatalom embereinek a kiállitás iránt tanusitott meleg érdeklődése feljogosit bennünket azon biztos reményre, hogy ezen országos tárlat nem a fény és gazdagság, hanem következményeiben lesz sikerült.

A magyar ipar ily általános és részleteiben gazdag kiállitását még nem volt alkalma láthatni a magyar embernek s ez alapon mi fehérváriak büszkén mondhatjuk el városunkról, hogy a hosszu idő után a mai nap tette városunkat az ország többi városai között olyanná, melynek területén sok magyar embernek szive dobbanik föl önérzettel annak tudatában, hogy mégis van életképes magyar ipar és czélszerü államintézkedés mellett versenyképesek leszünk.

Fenséged magas személye előtt a hizelgés eltörpül és nem nyerhet ekkép jelezhető kifejezést, ez okból habozás nélkül kimondhatom, hogy fenségednek országos tisztelet és szeretettel környezett neve adta a legelső és legerősebb lendületet e kiállitás ügyének, mert biztositva volt az ország népe, hogy fenséged csak nemes és nagy horderejü ügynek lehetett védnöke. A mai tapasztalat igazolja, hogy e kis város, melynek csak multja nagy, bár az erkölcsi erő teljes érzetével lobogtatá zászlóját a kiállitás ügyében, csak fenséged nagyrabecsült nevével arathatott ily diadalt és emelhetett e mai napon trónt a magyar iparnak, talán mintegy jelképéül e koronázó város ezredéves multjának.

Fenségednek e város polgársága iránt minden időben tanusitott jósága, s a magyar iparos közönséget azon örök hálára kötelező kegyessége, melylyel dicső nevét zászlónkra irni engedte, bennünket önerőnk bemutatására ily meglepő módon képesitett, vezérelt ide bennünket, hogy elmondhassuk e város polgárságának azon szivből jövő óhaját, miszerint az isteni gondviselés fenségedet, a polgári erényekben gazdag uralkodó házi tagot, e város örömére és hazánk büszkeségére sokáig tartsa és éltesse. Éljen!

Székesfehérvár, máj. 18. (Az „Egyetértés“ külön tudósitójának távirata.) Nagy és Benkő iparosok ma este a hirlapirók tiszteletére vacsorát rendeztek. „Pester Lloyd,“ „Közvélemény,“ „Pesti Hirlap,“ „Független Hirlap,“ sok vidéki lap és az „Egyetértés“ képviselői voltak jelen, továbbá iparosok, kiállitók stb. — Résztvett a kiállitási iroda vezetője Lederer Sándor is, kit a hirlapok melegen üdvözöltek és kitüntettek. Gróf Zichy Jenőért küldöttség ment. Megjelenésekor Gelléri Mór az „Egyetértés“ tudósitója a sajtó képviselői nevében melegen üdvözölte, lelkesen éltette. Zichy erre fél óráig tartó rendkivüli hatásos beszédet tartott. Utalt kiállitás sikere folytán azon szerepre, melyet hazánkban előkelő és munkás osztályok egyaránt csak hazafias tevékenység által tölthetnek be, minden ember annyit ér, a mennyit nemzete társadalmáért dolgozott, cselekedett. kérte a hirlapirókat, hogy kiállitás eredményeiben és méltatásában pártkülönbség nélkül müködjenek közre. Utalt a hazai ipari védmozgalom tárgyábani inditványra kijelenté, hogy a megye gyülésen nem mondott el mindent e tárgyban, mit szeretett volna, mert a mozgalom czélja legszentebb előtte, azt koczkáztatni nem akarja. Iparunknak ide bent és kelet felé terjesztést akar s ebben minden honfi politikai párt különbség nélkül közre munkálni köteles. Azért tartózkodott 2 év óta politikai akcziótól, hogy a kiállitással kapcsolatban az iparvéd mozgalom eszméjét keresztül vinni tudja, mert akarja, reméli, hogy sajtó közreműködésével e czélt eléri, mert kikeresi annak valósitására az országban levő alkalmas embereket. Sokan nem dolgoznak és igy sok embernek azokért is kell dolgozni, akik mit sem tesznek, e férfiakat kiszemeli és ezek segélyével hiszi, hogy ipar fejlesztés érdekében itt hangzott eszmék nemcsak eszmék, de valódi tények is lesznek.

A banquet a csárdában tartatott.

Székesfehérvár, május 18-án. (Az „Egyetértés“ külön tudósitójának távirata.) A kiállitási végrehajtó bizottság gróf Zichy Jenőt, a kiállitás érdemes elnökét nagyszerü ovatióban fogja részesiteni. Emlékalbumot ad át neki a végrehajtó bizottság, jury és kiállitók elismerő irataival. Az album rendkivül fényes lesz, kiállitása 1200 frtba kerülend.

Koburg herczeg és neje holnap érkeznek ide. Koburg herczeg Zichy Jenő gróf tiszteletére csütörtökön Budapesten banquettet ad, melyen Zichy részt vesz. — A párisi magyar egylet nevében Zichy Mihály meleg üdvözletet küldött. Ujvidék is üdvözletet távirt. — Ma ujból 700 láda kiállitási tárgy érkezett.

—

Székesfehérvár, május 18. (Az „Egyetértés“ külön tudósitójának távirata.) Az iparos ifjusági egyletek vándorgyülése érdekében ma értekezlet tartatott, a melynek folytán Benkő István és a veszprémi iparos ifjak egylete tisztikarának aláirásával ujabb meghivás bocsáttatott ki a hazai szaktestületekhez, a kormány által kifogásolt vándorgyülés érdekében.

Az ujabb körlevél föntartja az előbbi programmot. A gyülést junius 2-ára d. e. 10 órára a megyeházba hivja össze.

Gyülés utáni napon iparos-ifjusági egyletek jelenlevő képviselői Zichynek fáklyászenét terveznek, melyen a helybeli iparosság is részt vesz.

—

Bécs, máj. 18. (Az „Egyetértés“ távirata.) (Nyári lóversenyek I. nap) Megnyitó verseny (dij 1000 frt) gr. Henckel Hugó 4 éves Sabinos-a első, br. Bethman Sándor Hilarius-a második — 7 ló futott. A Derbyért (dij 10.000 frt) népes mezőny indult; herczeg Hanau Móricz Amaranthus-a, erős küzdelem után fél hosszal nyert Blaskovits Ernő Purdéja ellen, harmadiknak érkezett három hosszal báró Springer Ilonája a pesti nemzeti és hazafi dij nyertese. Ezután Kégl ur Ostréger-Catostrophe ménje, ezután Baltazzi Aristid Vöklája, herczeg Hanau Móricz Harry Hallja, gróf Festetich Tasziló Berzenczéje és a gradiczi ménes valzerje. — E szerint a nevezett 65 ló közül 8 indult. Államdij 3000 frt. Blaskovics Ernő Kincsemje játszva nyeri meg 49-ik győzelmét e napon, gróf Henckel Prince Giles ménje ellen. A eladó versenyt 4 ló között Wareagle nyeri meg. — A kis akadály versenyben 5 versenyző között hg. Esterházy Pál Rosenne-je 10 hosszal győz, Esterházi Mihály Contry Girlje a kantárszárba lépett. Egész éjjel s nappal az eső esett, a versenyre azonban kitisztult. Jelen voltak Erzsébet királyné, Lajos főherczeg és neje s a sportmanek nagy ré ze. Közönség kis számban, de a páholyok egészen telve.

—

Bécs, máj. 18. („B. Corr.“) Az osztrák-magyar vámkonferenczia ülései — miután a Szerbiával megkezdendő vámügyi tárgyalások iranti utasitások tökéletesen megállapittattak, — ma befejeztettek. A tanácskozások folyamában semmi nemü nehézség sem merült fel. Az utasitások részletekben is kidolgoztattak, s mihelyt azok a két minisztertanács által jóváhagyatnak, azonnal felhivás intéztetik a szerb kormányhoz, hogy a tárgyalások megkezdése végett képviselőket küldjön Bécsbe. A vasuti csatlakozás kérdése a jegyzékváltás eddigi menetéből itélve, most már nem fog több nehézséget okozni. A magyar képviselők már elhagyták Bécset.

Szaloniki, máj. 17. Üszbübben, Prisztinán és Mitroviczán a porta fermánja olvastatott fel, mely halálbüntetéssel fenyeget mindenkit, ki az osztrák-magyar katonaságot megtámadja.

Berlin, máj. 18. Mint a „Nordd. Allg. Ztg.“ hallja, a német vasuti igazgatóságok ez idei nagygyülése jul. 28-án Salzburgban fog összeülni.

Páris, máj. 18. A „Rep. française“ azt hallja, hogy a görög határigazitásra vonatkozó tárgyalások Konstantinápolyban junius hó elején fognak megkezdetni. Az akczió együttes lesz és hihetőleg konferencziák jellegével fog birni, melyek határozatainak közakaratuaknak kell lenniök.

Páris, máj. 18. Junius 7-dikén nagy zeneünnepély fog tartatni a szegedi vizkárosultak javára, ezen ünnepélyt egy franczia bizottság rendezi hires müvészek közreműködésével az opera szinházban.

Szuez, máj. 17. Az Ausztráliába vitorlázó cs. kir. korvette „Helgoland“ ma d. u. 3 órakor ide érkezett. A korvette május 19-dikén folytatandja utját.

London, máj. 18. „Reuters bureau“ jelenti Kairóból 17-dikéről: A német főkonzul által mai napon a khedivenek a német kormány nevében benyujtott tiltakozása, a khedive önkénykedő eljárása ellen irányul, minthogy a khedive april 22-dikén pénzügyi rendeletei által az egyiptomi kormány viszonyait Egyiptom hitelezői irányában megváltoztatta, kiknek jogaik a nemzetközi törvényszékek oltalma alatt állanak.

Bécs, máj. 18. A hitelintézet által megszabott árfolyam május 19-étől további rendelkezésig 50 frt ezüst 86½ márkáért.

Pétervár, máj. 18. Az orenburgi főkormányzó távirata jelenti: Május 16-án igen nagy szélvésznél a tüzvész Nisnei-Uralskban megujult. Több koronaépület, ezek közt a számvevőségi épület, megsemmisült. Ma pedig Orenburgban tört ki nagy tüzvész, mely az előbbi tüzvész által megkimélt külváros legnagyobb részét elpusztitotta.

Budapest, május 18.

A politikai légmérő egy hét óta nem változott. A légmérséklet még most is olyan, mint ma egy hete. Ha a mutatóra tekintünk, ezen szavakat olvassuk: „borus, felhős, kellemetlen“ s több efélét. Nem lehet mondani a helyzetet javultnak, de nem is lett rosszabb mint volt. Ezen politikai légkör még is rosszabb, mintha viharos volna, mert apathiát szül, gyengit, untat, lankaszt. Pedig nem mondhatni, hagy egészen terméketlen volt eseményekben, de ezen események olyanok, mintha csak róllok szólana a költő, midőn azt mondja: „multakban nincs öröm, jövőben nincs remény.“

A legközelebb elmult hét egyik legfontosabb eseménye a török osztrák konvenczió megkötése. A hét folyama alatt több izben szólottunk arról, ismertettük azt egész szövegében, tudjuk azt is, hogy az senki várakozásának meg nem felel, sem itten monarchiánkban, sem Törökországban. Hogy nálunk nem felel meg a várakozásnak, azt azon sietség is bizonyitja, melylyel a bécsi reichsrathot befejezték; ugy hogy sem a felső, sem az alsóház tagjainak alkalmuk nem volt arra nézve nyilatkozni,

Andrássy gróf keleti politikája és az okkupáczio védőinek helyzete valóban nem irigylendő. A konvenczió mind azt, mit három évnegyed óta állitottak, elejétől végig és pontról-pontra megczáfolja. Ha az ő álláspontjukból kellene itéletet hozniok az okkupáczióról, nem mondhatnának egyebet, mint azt: hogy ezen konvenczió mit sem ér, mivel általa Ausztria semmi jogczimet nem nyert Bosznia és Herczegnvina birtokára és igy semmiért ontatott sok vér, semmiért nagyobbodott az államadósság terhe. Ezt mondhatnák, ha következetesek akarnának lenni, mert be kellene vallaniok, hogy minden annexionái'is álmaik csak örültek halluczinácziója, Szaloniki mecsetjei, minaretjei, kikötője, azon ut, mely az aegaei tenger felé vezet, déli báb, káprázat, ködfátyol kép volt. De ezen vallomást tenniök nem szabad, mert hát az officiózus sajtó feladata nem az, hogy kritizalja a kormány tetteit, hanem hogy azt, mit előbb fehérnek mondott, feketének lenni állitsa és megforditva. Igy tehát a konvencziót dicsérniök kell.

Azon érvek, melyeket felhoznak a konvenczió támogatására, nagyon emlékeztetnek Scholz egyik élczére. midőn azt mondja: „ha ezen marquisnő egészen más volna, mint a minő, nagyon szeretetre méltó hölgy lenne.“ Ők ezt igy változtatják: „ha ezen konvenczió olyan volna, mint azt eleinte Karatheodory pasa terjesztette elő Andrássynak, még sokkal rosszabb lenne.“ Egész érvelésük a konvenczió mellett csupán csak annak negativ előnyei körül forog. Azt mondják, ha még ez is benne volna, mi rosz volna, de nincs benne. Egyébiránt a konvenczió védése nem is a parlament és hirlapi ellenzéknek, mint inkább a katonai köröknek szól. Eszükbe jut, hogy lehet nem egy tiszt, ki, ha a konvenczió czikkeit olvessa, azt kérdi majd: „de hát tulajdonkép miért is harczoltunk mi ott?“ A katonai körök kritikája leginkább a novi-bazári szandsakság katonai megszállására vonatkozott. Andrássy ezt tekintetbe vette is, nem is. Lemondott az egész szandsakság megszállásáról és három helynek okkupácziját kötötte csak ki.

De midőn ezen konvencziót vedik, Andrássynak igen rosz szolgálatot tesznek. Nem foghatják fel, hogy ezen konvenczió a berlini szerződés értelmében biztositja a szultán szouverainitási jogait. Az egyik officiosus a szouverainitás elismerését „akademikusnak“, másika „törtélminek“, harmadika puszta „formaszerintinek“ mondja. Hiszen midőn igy érvelnek, nagyon tisztán azt moudják ki, hogy a konvencziót csak azért kötötte meg Andrássy, hogy azt megszegje. Részünkről ugyan nem köszönnénk meg az ilyen védelmet. Hisz ez azon államférfiut, kit igy védelmeznek, csak meggyalázza, azon államot pedig, melynek politikáját viszi, legroszabb hirbe hozza. Ausztriának majdnem a gyengeségig, önmegtagadásig terjedő egyik tulajdánsága volt, hogy nagyon is skrupulosusnak mutatkozott a külfölddel kötött szerződések tartásában, még saját maga és népei kárára is. Ezt bebizonyitotta Muszka- és Poroszországgal szemben. Ha tehát az officziozusok azzal állanak most elő. hogy ez csak „blicktri“, akkor ugyan ne remélje többé Ausztria-Magyarország, hogy valamely külhatalom szerződést köt vele, vagy ha teszi, akkor nem a szerződést, hanem Ausztriát magát ugy kötözi meg, hogy ugyan nem mozdulhat helyből.

Mi magunk mindig sürgettük a konvenczio megkötését, mert nem akarhattuk, hogy Bosznia és Herczegovina annexiójával terheink öregbedjenek és mivel elutasitottuk magunktól a rablási szándékot, mi tehát nem is a magunk szempontjából véve szólunk igy, hanem örvendünk rajta, hogy az okkupaczionális politika védői magukat igy „ad absurdum“, vitték, de egyszersmind mélyen sajnáljuk bakáink vérét és azon 142 milliót, melynek nagy része zsebeinket fogja meglapitani.

Ugyan azok, kik magukat azzal vigasztalják, hogy a török-osztrák konvenczió rosszabb is lehetett volna, még azt is megnyugtatónak találják, hogy bizony más államokban sem elégedett meg a nép a kormány eljárásával. Ezen vigasztalás ép ly kevéssé megnyugtató, mintha valakinek a mondanák: „ne busulj azon, hogy gyermeked meghalt, ez rajtam is megtörtént.“

Igaz, hogy se Franczia, se Olaszországban, se Angliában, sem Német- vagy Muszkaországban a népek nem dicsekedhetnek azzal, hogy kormányuk kielégiti kivánságaikat. Alig van a világon kormány, mely azt tenné, mit a nemzetek valóságos többsége akar, elég ha magának a parlamentben biztosit többséget, de ne vizsgálja ám senki, minő módon jutott ezen többséghez. Ismerjük a választási rendszert és ismerjük a p rlamenteket. Legtöbb alkotmányos államban a megvesztegetést a választó kerületekben az egyes képviselők megvesztegetése követi.

A franczia kormány, miután két kérdésben az általános amnesztiában és a május 16-diki kormány vád alá helyezésében ellentétbe tette magát a nemzettel, két más kérdés szinre hozatala által hiszi a nemzetet kiengesztelhetni: az egyik nagyon csekély fontosságu kérdés, a kamarák áttétele Versaillesből Párisba, a másik nevelésügyi törvényjavaslat. A miniszterium hadat üzent a jezsuitáknak. De a hadüzenetet nem követi valóságos hadjárat. Franczia országban aránylag még kevesebb történt, mint Belgiumban, hol a parlament nagyon komolyan lát hozzá, hogy a papok kezeiből kiragadja a nevelésügyet. Az aix-arles-embruni püspökkel való eljárás valóban nevetséges. Ezen főpap a törvényeknek ellenszegül és az államtanács beéri azzal, hogy kimondja, miszerint a püspök hatalmával visszaélt, azután elbocsátja s a püspök ur ujra megkezdheti lázitásait.

Mi soha sem voltunk Bismarck herczeg politikája védői, de a papokkal csak ő tudott bánni, Ledochowski és más papok szólhatnak arról. Ezen elismeréssel tartozunk az igazságnak.

Olaszországban a kamarában még mindig a pártok egymás elleni agyarkodása tart és épen ennek köszönheti Depretis kabinetje megmaradását. Legutóbbi időben azonban a kormány ép ugy mint a kamara a nemzet által oly szük sikátorba szoritatott, hogy onnét csak ugy menekülhet egyik is, másik is ki, ha eddigi kül- és belpolitikáját gyökeresen megváltoztatja.

Budapest, május 18.

Meglepőleg sensationalis válsághir van elterjedve bécsi udvari körökben. A katonai párt felülkerekedéséről szól e hir, a mely maga után vonta Andrássy Gyula gr. külügyminiszteri állásának megingását.

E hirrel összefüggésben a legkalandosabb természetü kombinatiókról beszélnek. A katonai párt a novi-bazári foglalást nem akarja elnapolni, hanem még e nyár folytán, vagy legkésőbb a jövő tavaszszal, a Törökországgal kötött egyezmény mellőzésével, hajtaná azt végre a bosnyák foglaláshoz hasonló módon.

Gr. Andrássy Gyula, a ki az egyezményt a foglalási politikát ellenző közvéleménynek nyujtott koncezeziő gyanánt tekinti, s mint legsajátabb művét fentartani kivánná, a katonai pártnak heves agitácziójával szemközt a legkényesebb helyzetbe jött, s állását köté az egyezményhez.

A katonai párt mindent megmozgat, hogy akaratát döntő érvényre jutassa. A coulissák mögött folyó küzdelem az utóbbi napokban oly heves jelleget öltött, hogy gróf Andrássy beadta lemondását az uralkodónak.

Még ezzel nincs vége a szenzáczionális hireknek. Gróf Bellegarde Gusztáv. gróf Széchen Antal és báró Braun Adolf Bécsből a tegnapi éjjeli vonattal történt leutazását Budapestre a válsággal hozzák kapcsolatba. E leutazás czélja volt érintkezésbe lépni Tisza Kálmánnal, hogy vagy Andrássy hajlékonyabbá tétessék a katonai párt követelései iránt Tisza megnyugtató befolyásával, vagy Tisza nyeressék meg a katonai párt foglalási politikáját tovább szolgálni a miniszterelnöki széken és parlamentben.

Van egy más változata is e hirnek. És e szerint az egész manöver arra volna kigondolva, hogy a novi-bazári okkupácziő politikájának nem egészen az egyezmény szerint való végrehajtását olyba tüntesse fel, mintha Andrássy és Tisza csakis a katonai párt merev törekvéseinek leküzdésével, bizonyos kedvezmények árán, voltak hajlandók beleegyezni, hogy az ne egészben a katonai párt intencziói szerint történjék. Gr. Andrássy és Tisza ily uton, olyféle szerepben igyekeznének megjelenni a közönség előtt, mintha csupán önföláldozással, személyes befolyásuk latba vetésével és koncessziók kiküzdésével, birták volna megakadályozni a katonai párt teljes felülkerekedését és a reakcziónak minden ponton való merész győzelmét.

Minde hireket, bár eléggé jó forrásból kaptuk, ma még fentartással közöljük. De nem mulaszthatjuk el egyuttal a figyelmet felhivni azon nyilatkozatokra és programmokra, a melyeket Ausztria legtartózkodóbb politikusai oly sürün hangoztatnak feltünő jeléül, hogy Bécsben különös terveket forralnak s a centralistikus szél oly erősen fujja az összbirodalmi rögeszméket takargató harasztot, a mely meggondolásra és készülődésre int bennünket.

A függetlenségi kör mai értekezletén tárgyalás alá került az oderbergi vasut függő ügyeinek rendezéséről a ház holnapi napirendjére kerülő javaslat.

A párt kebléből minden oldalról hangsulyozták, hogy az ügy rendezése ellen semmi ellenvetés nem merülne fel, ha az elintézés az e vasut körül történt visszaélések előleges megvizsgálása után akkép hajtatnék végre, hogy az annyi áldozatba kerülő vasut az állam birtokába menne át.

A kör ez irányban ki is mondta a határozatot s a határozati javaslat benyujtásával Eötvös Károlyt bizta meg.

A javaslat érdemleges tárgyalása előtt kérni fogja a házat, hogy miután a javaslatra vonatkozó országgyülési irományok reggel még nem voltak a képviselők kezében s azoknak nincs annyi physikai idejök, hogy azokat a holnapi tárgyalás előtt behatóan tanulmányozhassák, az ügy a napirendről vétessék le és a tanácskozások komolysága érdekében egy későbbi napon vétessék fel.

A vágvölgyi vasut megvételéről szóló törvényjavaslatot magáévá teszi, minthogy az tarifa politikánk javitására szolgálhat közre és az osztrák államvasut kezéből veszi ki az eszközt, hogy e vasut belevonásával a magyar vasutpolitika rovására intézkedhessék. Egyuttal azonban határozati javaslatot nyujt be, hogy a vágvölgyi vasut használhatóságának emelésére a kormány igyekezzék a trencsén-zsolnai vonal minél gyorsabb kiépitésére javaslatot terjeszteni a ház elé.

A határozat benyujtásával és indokolásával Thaly Kálmánt bizták meg.

A magyar miniszterek a legközelebbi napokban egyenként Székesfehérvárra rándulnak, hogy az ottani országos kiálitást megtekintsék. A kereskedelmi miniszter — a B. Corr. értesülése szerint — a kiállitást ismételten szemle alá venni, szakemberek által behatóan tanulmányoztatni s e tanulmányozás eredményeiről magának irásbeli jelentést tétetni szándékozik.

A pétervári házmester sereg parancsnokait folyó hó 14-dikén a főkormányzó Gurko tabornok nevezte ki. Ezen parancsnokok Kurloff vezérőrnagy, továbbá a pétervári rendőrfőnökök Dworsicki Jessipoff és Dobrowolski Odynes ezredesek. Ezen házmester parancsnokok azonkivül megbizattak a házmestereknek szóló utasitási-rendszabályok kidolgozásával és ezen dolgozatnak Gurkó főkormányzó elibe terjesztésével.

Romából a következőket irják: Ignatieff tábornok, ki külön missziával bizatott meg, hogy Ausztriát Olaszországgal összeveszitse, Velenczéből átköltözködött Florenczbe. Bizonyos, hogy innét Rómába szándékozik utazni, de ő azzal sem siet, mivel nem akarja, hogy missiója a lakosságnál feltünővé váljék. Rómában ideiglenesen a herczegovinai felkelők ismert vezére Ljubobratics képviseli őt, ez Ignatieff egyik legmegbizottabb embere. Ljubobratics itt Garibaldival és ennek fiával igen élénk viszonyban állott, de még különben is nagyon tevékeny. Muszkaország az olasz radikálisoknak a szláv ügyet ugy mutatja be, mint a szabadság és haladás ügyét és azt az olaszokéval hasonlitja össze, midőn ezek még osztrák uralom alatt állottak. Muszkaország az olaszoknak arany várakat igér és a pénzzel sem fukarkodik, ennek az a következése, hogy igen sok ember hitelt ad e mézes igéreteknek.

A nagy és egykor virágzó kelet muszkaországi kereskedelmi városról, Orenburgról az ottani tüzvész után egy ottani levező a következőket irja: Azon helyzet, melybe a város jutott, borzasztó. A város középpontjában 950, a Nowaja Sloboda negyedben 1420 ház égett le. Az eddig felszámitott kár többre megy mint 17 millió rubelre. A leégett házak és butorzatok legnagyobb része nem volt tüzkár ellen biztositva. A városban eddig 7 hulla találtatott, melyek a lángokban oda égtek. Mintegy 100 személ, kik hasonlólag veszélyes égési sebekben szenvednek, a kórházba szállittatott. Mintegy 70 egyén fogatott el, azon gyanuból, hogy vagy ők gyujtották fel a várost, vagy a tüzvész alatt raboltak. A hőség most majdnem 39 foknyira megy ott. A leégett város felett sürü por és hamu fellegok lebegnek, ugy hogy a nap sugárai alig hathatnak át és a nap olyannak látszik, mint a holdvilág. Az egyes házak romjain ezer meg ezer mind két nembeli szerencsétleneket láthatni, kik ott jajgatnak, sirnak és gyászolnak. A kormányzó táligákon hordat ételt italt a szerencsétlenek közti kiosztás végett. A kereskedelem majdnem egészen beállittatott. Csak sátrak nyittattak meg, hol a szegény nép pálinkával öbiinti le fájdalmait. A gabonavásár egészen üres, csak még buzalisztet árulnak 90 kopektől 1 rubelig 50 kopekig pudját (40 font.) A leégettek részint azon lakosoknál, kiknek házaik a tüzvész által megkiméltettek, részint sátrakban helyeztettek el. Többen közülök közigazgatási épületekben, vasuti kocsikban sat. szállásoltattak el. A nyomor leirhatatlan.

UJDONSÁGOK.

— máj. 18.

* Időjárás Budapesten. Borult, esős. Hőmérő állása délben + 16, este + 12 R.°

— Személyi hirek. B. Wenckheim Béla miniszter ma este Bécsbe utazott. — Kállay Béniné sz. gr. Bethlen Vilma asszony visszaérkezett Konstantinápolyból, hol férjét meglátogatni volt.

A müegyetem tisztikara az 1879—80. tanévre tegnap választatott meg. A választás eredménye a következő: rector lett Szily Kálmán, prorector: Stoczek József, dekánok: az egyetemes osztályban Kriesch János, a mérnöki szakosztályban Hauszmann A., a gépészmérnöki szakosztályban Nagy Dezső. Tanácstagokká lettek: Fölser István, Vész J. Ármin, Gerlóczy Gyula, Wartha Vincze, Kruspér István és Schwarczel Sándor.

— Időjóslat. A bécsi központi meteorologiai intézethez érkezett jelentések szerint a légnyomásban fennállott különbözet az egész európai szárazföldön kiegyenlitődött. Ennek következtében ugyanazon intézet állitása szerint bizton várhatni, hogy most már nyugodt, s az évszaknak megfelelő meleg időjárás fog bekövetkezni.

— A gondos pápa. A kalocsai és olmüczi érsekek bibornokokká neveztetését megelőzőleg, mint egy bécsi lap állitja, Jacobini bécsi nuncziushoz a vatikánból az a megbizás érkezett, hogy a nunczius pontos jelentést tegyen a felől, vajjon a nevezett érsekek birnak-e a bibornoki háztartásnak megfelelő jövedelmekkel. A pápa ugyanis egyáltalán nem nevezhet ki most olyan bibornokokat, kikről föl lehet tenni, hogy segélyezésért hozzá fordulnak, mivel, hogy maga is nagyon össze huzódva kénytelen élni. A nunczius jelentése azonban, ugy látszik, megnyugtató természetü volt.

— Bosznia külföld Számos eset fordulván elő, miszerint a hadsereg állományához tartozó huzamosb időre szabadságolt s tartalékos katonák, valamint szabadságolt állománybeli honvédek is, a megszállott Bosznia és Herczegovina tartományokba üzleti válalkozás s munkakeresett végett, a magyar korona országaiból elutaznak, sőt a megszálló hadsereg tettleges szolgálatból a tartaléki viszonyba helyezett egyének közül is többen az emlitett tartományok területére kérik magukat szabadságoltatni, szükségesnek mutatkozott ugy az emlitett egyének katonai nyilvántartása tekintetében, mint saját érdekükben is, akként intézkedni, hogy egyfelől a jelzett utasitáshoz megkivántató igazolványok beszerzése, másfelől a katonai nyilvántartási szabályoknak azon tartományokban miként leendő teljesitése iránt, az érdekeltek maguknak kellő tájékozást szerezhessenek s jelentkezési kötelezettségöknek pontosan megfelelhessenek. — Ennélfogva a fentemlitett hadkötelesek Bosznia és Herczegovinába kizárólag külföldre szóló utlevéllel utazhatnak. — Bosznia és Herczegovinában az oda utazott magyar állampolgárok kötelesek az ottani konsuloknál jelentkezni.

— Népesedési mozgalom. Budapesten a lefolyt héten élve született 250 gyermek, elhalt 253 személy: a halálozások tehát 3 esettel mulják felül a születéseket. — Az élve szülöttek közt volt 119 fiu, 131 leány. — Ez év 19 hetében élve született összesen 4837 gyermek, elhalt 4905 egyén, a halálozások többlete tehát 68. Születések aránya száma 1000 lakosra: 40.2. Halálozások arányszáma 1000 lakosra általában 40.6, az egy éven felüli lakosságnál: 22.9.

— Egy kis bagó miatt. Szerencsétlenség történt a keleti vasut vonalán, Nagyvárad alatt. Ugyanis a nevezett pályán uj sineket raknak le mostanában s itt több napszámos foglalkozik. A pályafelvigyázó vezette a munkát, s midőn épen valamit mutatni készült, égő szivarja végét eldobta. A szivardarab után három ember ugrott egyszerre, mindegyik félre akarván lökni a másikat, hogy a bagót felkaphassa. Ezek egyikét ugy lökte meg a másik kettő, hogy épen oda esett, a hol egy napszámos a szeget verte egy 30 fontos kalapácscsal a talapgerendába. Az elesett ember feje épen az ütés előtt jutott a fába verendő szegre. A napszámos már nem birta visszatartani a kalapácsot s igy lehetőleg mérsékelt, de mégis sulyos ütés a szerencsétlen fejét érte, mely három helyen hasadt meg. A szerencsétlen napszámos még élve szállittatott a kórházba s most mindenkit arra kér, hogy ha meghal, miatta senkit se zárjanak be, mert a bajnak az ő kapzsisága volt az oka.

— Tüz Uj-Szegeden. Tüz volt vasárnap este 6—7 óra közt Uj-Szegeden. Bakay Nándornak a Zsótér-féle házban összehalmozott kendere és csepüje gyuladt ki és pedig, mint a vizsgálatból kiderült, vigyázatlanságból. Egy süket köteles legény a nevezett helyen pipára gyujtott s az égő gyufa feje belepattant a kócz és csepü közé. A legény ezt be is ismerte a szolgabiróságnál, minek folytán letartóztatták. A tüz tovább terjedésének megakadályozása Lakai Mihály uj-szegedi csendbiztos erélyességének köszönhető.

— Érettségi vizsgálatok. A miskolczi lyceumban jun. 5-én kezdődnek az érettségi vizsgálatok. Jun. 5—8 napjain lesznek a VIII. osztálybeli tanulók irásbeli, 16—19-ikén szóbeli vizsgái. A VIII. osztályba bejegyzett magántanulók irásbeli vizsgái jun. 18 és 19-én, szóbeli vizsgái 20—21-én, a többi magántanulók vizsgája 27—29-én lesz.

— A szegedi iparosoknak. A temesvári vészbizottság, melynek feladata a szegedi árvizkárosultak segélyezése, ma mintegy 1200 frt értékü asztalos, lakatos, kovács, ács és csizmadia szerszámot küld Szegedre; e szerszámok a Szegeden károsult iparosok között fognak kiosztatni. A küldeménynyel Lányi Gusztáv belvárosi alkapitány utazik Szegedre.

— Hirek a városból. Engländer Lipót, ki hosszabb idő óta Wagner L. név alatt mint ügynök müködött a fővárosban, tegnap este az „István főherczeg" czimü szállóban tartott lakásán Goldstein rendbiztos által elfogatott. Engländert a bécsi rendőrség már régóta körözteti; mert Neumayer R. bécsi épitész kárára nagy sikkasztást követett el. A kir. ügyészség utján holnap fog Bécsbe szállittatni. — Az eskü-tér irányában a Dunából ma egy, már rothadásnak indult 30—35 évesnek látszó férfi testet fogtak ki. A ruházatából következtetve a munkások osztályába tartozott. — Schreiber Miksa zálogközvetitő Szondy u. 29. sz. a. üzletében f. hó 15-én egy fiatal ember jelent meg, és egy órát lánczostól hozott elzálogositás végett. Jólehet a tárgyak csak aranyozott ezüstből voltak Schreiber neje mint aranynemüre 40 frt előleget adott rájok. A kiadott fiókzálogjegygyel másnap bizonyos Pozsgay András a czélból jelent meg, hogy azt a nagy zálogházi jegyért kicserélje. Schreiber a jelentkezőt azonnal letartóztatta. A rendőrségnél azonban Pozsgaynak sikerült bebizonyitani, hogy a bárcza kicserélésével Szabó György régi ismerőse bizta meg, ki a pénz felvétele óta erdőutcza 12. sz. a. lakásáról eltünt. Szabó asztalos legény s szabadságolt szakaszvezető a 34-ik gyalogezrednél. — Kovács István fuvaros (külső-kerepesi-ut 9. sz. a.) panaszt tett, hogy vele két év óta házassági viszonyban élt Besze Erzsébet f. hó 9-én d. u, közös lakásukról megszökött magával vivén 140 frt készpénzt, 1 pá arany inggombot, ágynemüt és Kovács István nevü 15 hónapos csecsemő gyermekét is. Minthogy valószinü volt, hogy a megszökött menyecske atyjához, Komáromba ment, az itteni főkapitányság megkereste a komáromi kapitányságot, hol azonban Besze Erzsébet már önkényt jelentkezett. Az elvitt készpénzből nála még 100 frt találtatott. — Maurer Mihály kocsis tegnap este, egy hordókkal megterhelt kocsival jött át a lánczhidon Budáról a pesti oldalra. A koronázási téren ostora véletlenül leesett, leakar érte szálni, lába a gyeplüszárban megakad, a szegény a kövezetre esik, a lovak tovább ballagnak és igy történt, hogy a rajta átmenő kerekek bal karját és bal lábát összezuzták, azonnal a kórházba szállitották. A szerencsétlennek neje és 3 kis gyermeke van.

— Merész mütét. A philadelphiai állatkertben egyik bengaliai tigris már régebben körömmérgett kapott, mi által rémitően szenvedett. Gyógyitgatták a szegény vadat a mivel csak lehetett, de minden eredmény nélkül. Egy lioni merész szeliditő ápolta a tigrist, midőn azonban a gyugyólás nem jelentkezett, több meghivott sebész elhatározta, az állat lábát megoperálni. Alkalmas készülékkel megkötötték a vad lábait és fejét is, hogy ne haraphasson, azután egy sebész be ment hozzá a kalitba s a fájos lábról a körmöket tövig leszedte, sebét pedig timsóval és terpentinnel bekötötte. Midőn a kötelek róla lehulltak, s az állat szabadon járhatott észrevehető könnyebülés látszott rajta s remélni lehet, hogy teljesen meg is gyógyul.

— Szent történetek. Szent Januárius Nápolyban, legutóbbi csodáját nem akarta tisztességesen végrehajtani. A róla nevezett főegyházból a szent Klára templomába átvitt megszáradt vérből ez alkalommal csak néhány csep változott folyékonynyá, ámbár a papok és a nép másfél óráig buzgón imádkoztak érte. A nápolyiak e miatt most már nem csekély aggodalomban vannak, mivel baljóslatu jelnek tekintik, ha a szent nem birja a csodát emberül végrehajtani. És csakugyan másnap mindjárt lett is akkora jégeső, hogy a tavaszi hajtások legnagyobb részét leverte s ugy a városban, mint a vidéken igen nagy károkat tett. — A Saint-Josef-du-Rocherben levő apáczaklastrom feje bizonyos Frank kisasszony, mellékesen a szobrászatot is üzi, s legutóbb márványból kifaragta a lourdesi csoda szüz Mária szobrát, a mint épen keresztet vet. E szobor jelenleg a lourdesi bucsujáró barlangban van. Egy Rain nevü párisi ember nem rég arra a speculativ ötletre jött, hogy e szobor fényképmásolatával ellátott apró tárgyakat, különösen kezelőgombokat stb. készitett. a melyekből aztán roppant tömeget eladott. Az apácza-müvész most bepörölte Raint a párisi kereskedelmi kamra előtt, azt követelve, hogy ez védje meg az ő jogát, s Raint itélje el 1000 frank kárpótlásra. Raint hiába hozta fel, hogy egy nyilvános helyen kitett Mária-kép a nyilvánosság elé tartozik; az apácza panasza jóváhagyatott: Raint elitélték, de nem 1000 frankra, hanem csak 300-ra s a szobor további leképelése 50 frank birság terhe alatt megtiltatott neki.

— Bécs és Madrid. A párisi Agence Havas jelenti a franczia lapoknak: Valósul az a hir, hogy Alfonz spanyol király egybekel Krisztina osztrák herczegnővel, az elhalt Károly Ferdinánd leányával. Silva Manuel egykori külügyminiszter biéatott meg a leendő királynét Madridba vezetni. A lakodalom októberben, legkésőbb novemberben lesz. — Rudolf trónörökösnek Maria del Pilar infansnővel, a spanyol király hugával való házasságáról szintén beszélnek, de erről bizonyosat még nem tudni.

— Madarász rablógyilkost ujolag kihallgatta védője: Hets Ödön, ki ezuttal sem nyert alapot más meggyőződésre, minthogy védencze lélektani rejtély, kinek előélete büntelen s mégis öntudatosan hajtja végre a legiszonyubb bünt a nélkül, hogy igyekezett volna elrejteni magát s élvezte volna prédáját, az elrablott pénzt. Ez lelki vadság, a mit kénytelen volna az ember sajnálni, ha másfelől nem lázitaná fel a keblet a bün nagysága. Megbánást jóformán nem tud tanusitani. — „Ugyan mondd meg János — kérdé védője — tudsz-e nyugodtan enni?„ — „Igen uram, bár többet adnának" felelt Madarász. — Hát nyugodtan alszol-e? Nem bánt-e lelkiismereted? Nem jelent-e meg már vagy egyszer álmodban megölt gazdád képe?" „Egyszer igen, felelt gondolkozva Madarász. Én feküdtem, s gazdám leült az ajtó mellé egy székre. Feje balkezére volt hajtva, s egy kendőt tartott oda, a hol megütöttem." „Hát mit szólt hozzád?" „Azt mondta: „Ugyan János, mit vétettem én neked, miért bántottál engemet?" Én erre szépen kértem, hogy ne haragudjék, hiszen ugy is megtörtént, smeg is szenvedek érette." „Hát azóta nem láttad?" kérdé a védő. „Nem uram, mert én akkor egészen kiengeszteltem." (Ez az egész, a mi megbánásra mutat.) De, hogy mikép engesztelte ki, arról egy szót sem szólt. — Kérdezte azután még védője, hogy ha már elrabolta a pénzt, miért nem igyekezett elrejteni magát, miért adta, ugyszólván, maga magát az igazságszolgáltatás kezébe. „Nem tudtam én kérem, hogy mit csinálok" felelte.

Rövid hirek. A bécsi várpalotában már régóta észrevették, hogy a konyháról több ezüstnemü eltünik. A napokban rájöttek, hogy egy bejáró tisztogató személy a tolvaj, kit a cselédek az ezüstnemü takarítására segédül hivták be, s ki minden ott léte alkalmával magával vitt néhány ezüst evő eszközt. Átadták a fenyitő törvényszéknek. — **A Zichy-molo** Fiuméban a „La Bilancia" hire szerint még e hó végén kész lesz. — **Táviró Chinában.** Chinában az első, 40 mérföld hosszu táviró vonalat most építi egy angol. — **Az országos tébolydában** a Lipótmezőn egy állás üresedett meg, a czipészi állás, a melyet elfoglalhat, a ki képességet és bátorságot érez magában a bolondok számára lábbelit mérni és varrni; — az ajánlatok junius hó 30-káig nyujtandók be a tébolyda igazgatóságánál. — **Halbőség.** A Szeg. Hiradó irja, hogy Szegeden a városban roppant mennyiségü hal van; egy középnagyságu szákkal ötvenet is lehet fogni egy meritésre. — **Halálozás.** Özv. Spissich Sándorné sz. Csontos Terézia asszony e hó 15-én Vönöczkön meghalt. Béke poraira! — **A Dunába** ugrott ma éjjel a lánczhidról egy Herman Manó nevü betüszedő, de kifogták.

Szinház, müvészet.

— Nemzeti szinház. Ma egy régi angol darabot adtak szinpadunkon Csiky Gergely magyaros forditásában. Czime Pry Pál. Bohózatos vigjáték, vidor alakokkal, jó helyzetekkel. Majdnem olyan hatást tesz, mint valami régi jó famettszet. Mosolygunk itt-ott egy-egy kezdetleges vonáson, de a kép mégis kedves benyomást gyakorol a nézőre. — Az egész vigjátékon átvonul bizonyos igénytelen jókedv, ebéd utáni humor, — mely lassankint a nézőre is áthára mlik. A franczia bohózatokkal hasonlitva, a darab azonban jámbor, mint valami angol falusi vasárnap. Akár Voss „Luisáját" olvasnók. A cselekmény maga csekély, a szövevény egyszerü, kezdetlegesen vezetett. De a darabnak érdeket genreszerü alakjai adnak. Ezek is nagyobbára typikus, a vigjátékokban ezerszer előfordult bohóczok, azonban szerzőjük jókedve pillanatra legalább őket is elevenné teszi. A darabb meséjének kettős szála van, melyet Pry Pál fon egybe. Pry Pál egy „kotnyeləs" egy bohókás falusi naplopó, ki nem tudja mit csináljon hosszu idejével. — Más szunyogokat fogdos, vagy legyeket kerget, Pry Pál szomszédai dolgai után kutatgat. A kertek mellett ólálkodik, érdekes eseteket szimatolgat, kulcsiyukakon kandikálgat, de a mellett végtelen jámbor legény, kit elvernek, fenyegetnek, az ajtón kituszkolnak, ki soha senkinek sem árt, kiváncsi a maga rovására, csak néha-néha lép be roszkor, akadályoz meg egy találkát, szakit félbe szerelmi vallomást stb. Egy másik vidám alak az öreg ezredesé, kinek egy kedves naiv leánykája van. A leányka csupa félelem atyja iránt, de „Gretna Green"-ről álmodozik; az atya csupa bomba és gránát, de mindig a levegőbe lő. Mindent ő akar intézni, s mnden nélküle esik meg. E tréfás alakok adnak a darabnak életet; melléjük sorakozik a naiv, de szökésről álmodó szerelmes leányka és a jókedvü, gyors szaju szobaleány nem épen uj szerkezetü duettje. Van a darabban még egy öregebb gentleman is, kit a sok roost-beef-evés minden akaratától megfosztott; két jókedvü fiatal ember, s két intrikus. Mint látjuk, tarka csoport. A darab meséje röviden a következő. Hardry ezredes, már régtől egy barátja fiának szánta leányát. A házasság pillanata megérkezett. A két jövendőbeli még nem ösmeri egymást. Az ezredes még nevét sem mondja meg leányának. A naiv Eliz azonban már szeret atyja tudta nélkül. Szerelme tárgya ugyanazon fiatal ember, kivel atyja összeakarja házasitani. A titkot kémlő Pry Pál a szerelmeseknek nyomában van. A fiatal embernek majdnem minden légyottját megzavarja. Az végre csak az ablakon át juthat a leányhoz. Ezzel kezdődik a bonyodalom. Harry — a fiatal ember — az ezredes unokaöcscsének vallja magát, egy fiatal tengerésztisztnek, kinek a nagybácsi meghivására ép azon időben kellene megérkeznie. A bonyodalom mindig kuszáltabb lesz. Megérkezik az igazi unokaöcs, majd Harry apja, az ezredes egyik tréfás félreértésből a másikba esik, mig végre a csomó megoldást nyer. — Az ezredesnek is megtörténik akarata, s a leány is boldog lesz. Harry és az, kinek az ezredes leányát szánta, egy személy. E fő cselekménnyel egy epizod is kapcsolatban áll, melyet az egyébként „mindenütt roszkor" közbe lépő Pry Pál hoz szerencsés kifejlése. Különben — mint már emlitők — nem a mesében, hanem a jeleneteken átvonuló jó kedvben és egészséges humorban van a darab főérdeme. A mily felületesen emlékezhetünk a késő esti órában a darabról, ép oly röviden szólhatunk az ügyes előadasról is. Szinészeink a darabot minden izében jelesül játszották. Vizvári (Pry Pál) és Ujházi (az öreg ezredes) már megjelenésükkel nevetést keltettek. A maszkban, játékban egyaránt jeleskedtek. Csillag Teréz ép oly kedves volt kisasszonynak, mint a milyen pajzán Molnárné a szobaleány szerepében. Halmi, Egressy, Szigeti Imre, valamint a többi közremüködők is kisebb szerepeikben emelték az előadás jóságát, egybevágóságát. A közönség a szinházat egészen megtölté; sokat nevetett, sokat tapsolt. „Pry Pál" különösen vasárnapokra hálás darabnak igérkezik.

— A nemzeti szinház jövő heti müsora: 19-én Pry Pál (2-szor). 20. Carmen. 21. Danischeff család. 22. Troubadour (Gassi Fer. és Fektér F. vendégját.) 23. Az ajtó tárva vagy zárva legyen. Kis szeszély. Ne fogadj fel soha semmit. 24. Ilka. Gizlla 1-ső felv. (Uj betanulás. 1-ször.) 25. Éljen az egyenlőség (uj betanul. 1-ször). 26. Demimonde.

— Visszautasitott szindarabok. A nemzeti szinház drámabiráló bizottsága „A gyürü," „Az utolsó szerep," „Sem ó, sem uj," „Caládi titkok," „Tiberius," „Okuláré"„ „Absolon" czimü sziumüveket előadásra nem ajánlotta. A kéziratok a nemzeti szinház könyvtárnokától viszszavehetők.

— A legközelebbi hónapokban Velenczében is adni fogják „Lohengrint". A kitünő müncheni tenoristát, Nachbauert szerződtették e czélra néhány hónapra.

Egyletek, társulatok.

— A m. t. akadémia mathematikai és természettudományi osztálya hétfőn, május 19-én ülést tart. Tárgyak: 1. Dr. Than Károly r. t. „A magas hőmérsék és karbolsavgőz hatása szerves testekre." 2. Dr. Szabó József r. t. „A gránát szereplése a magyarországi trachytokban." 3. Dr. Jurányi Lajos l. t. előleges jelentése „A pilularia globulifera termésének alakulásáról." 4. Simkovics L. „Nagyvárad és a Sebes-Kőrös vidéke, floristikai szempontból" dolgozatát beterjeszti Jurányi Lajos l. t.

— A „Petőfi-társaság" ma délelőtt 10 órakor tartotta meg május havi ülését, ezuttal (először) az akadémia „Kisfaludy"-termében. Az ülésen, miután Jókai a felolvasók sorában volt, Északy Károly elnökölt, ki az ülést megnyitván, örömét fejezte ki a felett, hogy a Petőfi-társaság annyi vándorlás után valahára „otthon", az akadémiában tarthatja üléseit, abban a teremben, a hol eddig egy régebb alakult, érdemekben gazdag és hasonirányu társaság tagjai mutatták be remekmüveiket. „A Kisfaludy-társaság szép emléket hagyott reánk e képekben (mondá Északi, a terem falain függő jelesek arczképeire mutatva), melyek buzditólag szolgálhatnak társaságunkra." Köszönetet mondott végül a terem átengedéseért gr. Lónyay Menyhértnek, az akademia elnökének. Első felolvasó Erődy Béla volt, ki a „Bolgár népköltészet"-ről értekezett. Előadta, hogy midőn néhány évvel ezelőtt a bolgárok közt tartózkodott, uem tudta szeretni azt a népet, de miután megismerte költészetöket, ellenszenve rokonszenvvé változott át. Gazdag érzelemvilága van e népnek, mondja felolvasó, mindenütt dallal találkozik az ember, ugy hogy nincs foglalkozása a bolgárnak, mit dallal ne kisérjen, a mi sajátságos hatással van az idegenre. S van e dalokban valami mélabus jelleg, mely elüt a törökök egyhangu dalaitól. Az ilyen dal maga a kifejezett fájdalom, a mélabu. A bolgár nép kifogyhatatlan ezekben; ép ugy születnek náluk a dalok, mint minálunk, s a különbség az, hogy mig a magyar népköltészetben a szerelmi és bordalok a tulnyomók, addig náluk a románczok, ballada-félék, hősi, mondai, s inkább családi élbeszélő költemények vannak leginkább képviselve. — Az e nemü költészet mélabus dalai hangoznak mindenütt a Marica és Iszker völgyében. Azonban nem minden vidék bolgárai kedvelik a költészetet, s általában a különböző vidékek szerint különböző jellegü az. Legkifejlettebb, leghatározottabb a Rhodope vidékein, s nem ott, a hol tömegesen laknak. A nép vallásosságából kifolyólag sok vallásos daluk van, igy vannak husvéti, Sz.-Györgynapi, Sz.-Péternapi, s minden nevezetesebb szent-napi nótáik. Általában költészetüket következőkép lehet osztályozni: ős pogány, egyházi, történelmi, mondai, idylli és szerelmi költemények, melyek két fő szakra oszthatók, a szerint, a mint a férfi és nő körül forognak. A bolgár költészet külalakjára névve legközelebb áll az ó-szlávhoz; szebb és ryhmikusabb a szerbnél. A rimet nem ismerik, s dalaik e tekintetben azonosak az uj görög népdalokkal. A rimet gyakori ismétlésekkel, refrainekkel pótolják. Részletezte ezután a felolvasó az egyes költeményfajokat; igy az őspogány jellegü költemények a természet-imádásnak jellegét viselik magukon, melyekben öntudatlanul vitték be a csodás lényeket. (A tüz és viz isten, sárkányok, vizi tündérek, csodás lények satb.) A babona különben nagy szerepet játszik nálok. — Rabló-dalaik igen szépek. — Mondai költészetük nagyobbára Markó Krállt dicsőiti, azt a hőst, ki a szerb költészetben is oly nagy tért foglal el. Családi és idylli dalaik számosak, bár a bolgárok családi élete épen nem alkalmas a költői lelkesedésre. Meglehetős vad viszony áralkodik a családtagok közt; veszekedés, verekedés, sőt a gyilkosság sem ritka. Ezekre vonatkozólag Erődy nehány költeményt mutatott be sikerült forditásban. Előadását élénken megéljenezte a szép számu közönség. Utána ifj. Ábrányi Kornél olvasta „Fogadás" czimü igen csinos költeményét, mely Mátyás királynak a Bakony egyik szép csaplárnéjával történt szerelmi kalandját irja le. Taps és éljenzés követte a felolvasást. — Végül Jókai Mór olvasta föl „A látható isten" czimü dolgozatát. Feszült figyelemmel s közben élénk tetszésnyilatkozatokkal kisérték a szellemtől ragyogó, valódi költői, meleg hangu felolvasást, melyben rámutat a lánglelkü iró: hol van az isten! hol látható az! „Jól tudom én azt, hogy e két szó (Látható Isten) hadizenet tőlem minden eddigi uralkodó forgalomnak; elkezdve a Brahma, a Buddha imádójától, a ki azt mondja: „az enyim az!" a kereszténység, mohamedán és zsidóig, a ki azt mondja: „láthatatlan az!" és a nihilistáig, a ki azt mondja: „nincsen az!" Azonban én nem vagyok próféta, a ki uj szektát szándékozik alapitani, hanem csak költő, a ki sokat átélt, sokat látott és sokat átérzet." S itt előadta saját sorsának rejtélyes fordulatait, — nemzetünk csodás történetét, — az emberi lángész remekeit, s hogy azok miként születnek; — az aszu falevél férgeinek öntudatos életét, s mindezek után igy végzé felolvasását: „Nincs olyan nagy, és nincs olyan kicsiny, a hol őt nem látnám. S nem félek kimondani, hogy a nagy és kicsiny között, a ki középen áll, az az ember? Nem a csillagos ég, — az ember az istenség tanuja. A nap csak eszköz, a föld a czél, bárha ez forog is amaz körül; s a mindenség közepe nem a Syrius, hanem az emberi sziv, mely megtelt istennel!" A közönség lelkesült éljenzés és szünni nem akaró tapssal köszönte meg az élvezetes és tanulságos felolvasást, mire az ülés véget ért.

Fővárosi ügyek.

— A fővárosi segélybizottság müködését beszünteti. Gr. Zichy Pálné és Károlyiné vezetése alatt a segélyző női-bizottság által eszközölt gyüjtést az üllői laktanyában elhelyezett mintegy 90 szegedi árvizkárosult s teljesen munkaképtelen egyén részére a legszebb eredmény koronázta. Ennek alapján ugyanis lehetővé válik az üllői laktanyában elhelyezett árvizkárosultakat oly pénzbeli segélyben részesiteni, hogy a laktanyában való tartozkodásuk s eltartásuk feleslegessé válik, s ezek képesek lesznek magukat hosszabb időre fentartani. Az ott elhelyezett 90 család mindegyike ugyanis junius 1-sején — mint a mely napon a laktanyában való eltartásuk megszünik — 30 forintot s 8 napra szóló étjegyet kap, mig a helybeli iskolákat látogató 12 szegedi tanuló az iskolai év végeig a főváros által fog elláttatni. Ennek folytán a fővárosi állandó segélybizottságnak további müködése feleslegessé válik, s azt junius 1-én meg is fogja szüntetni. A fővárosi segélybizottság által e hónapban kifizetett rendkivüli pénzsegély 80 frtot tesz ki.

— Az uzsorás és a polgármester. Miután a fővárosı tanács a hivatalnokok érdekében és különösen azért, mert a fizetési ivek a házi pénztárnak is tulajdonát képezik, intézkedett az irányban, hogy ezen fizetési ivek ezentul elzalogosithatók ne legyenek, némely uzsorások ebből ugy látszik azt következtették, hogy a hatóság a hivatalnokok tartozásaira néze az intézkedést magához ragadta és ezentul nem lesz szükséges az ilyen tartozásokat birói uton érvényesiteni. A polgármesterhez érkezett egy beadvány, melyben a kötelezvényi másolatok bemutatása mellett, felkéretett a polgármester, hogy az illető hivatalnok tartozásait vonassa le az uzsorás javára. A polgármester természetesen az illető uzsorást a rendes birói utra utasitotta.

Budapesti áru- és értéktőzsde május 17.

Vasárnapi tőzsde. A hangulat tartósan szilárd, de az üzlet mindazonáltal nem nyert nagyobb terjedelmet. Osztrák hitelrészvények 263-on állottak, magyar hitelrészvények 241 pénz, magyar aranyjáradék 93.90—93.95. Anglo-osztrák bank 118 kerestetett, kassa-oderbergi 112.50, keleti vasut 133. Vasutak általaban kedveltek. Drasche-féle téglagyár 60.75 köttetett.

Napirend május 19-én.

Naptár. Hétfő. Kath.: Ivó. Protest.: Potenczìana. Görög-Orosz: 7. Sz. ker. felt. Nap kél 4 óra 21 perczkor. Nyugszik 7 óra 30 perczkor.
Muzeumban nyitva van a természetiek tára d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
Képviselőház ülést tart d. e. 10 órakor.
Föv. pénzügyi bizottság ülése d. e. 10 órakor.
Föv. középitészeti bizottság ülést tart d. u. 4 órakor.
Föv. közigazgatási bizottság ülése d, e. 10 órakor.
Akadémia III. osztályának ülése délután 5 órakor.
Makart diszmeneti kartonjainak kiállitása az Eszterházi képtár helyiségeiben.
Orsz. képzőmüvészeti csarnok d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. nyitva.
Orsz. gazdasági és tanszermuzeum d. e. 10—12 és d. u. 2—4 órák közt nyitva.
Egyetemi könyvtár d. u. 4—8 óráig nyitva.
Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9 órától d. u. 1 óráig.
Akademiai könyvtár nyitva d. u. 3—7 óráig.
Az állatkert nyitva egész nap.

CSÁVOLSZKY LAJOS
felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos.

Nyilt-tér.

Helyiség változtatás.
LOBMAYER J. F.
irodája
május 17-től kezdve
IV. Károly-körut 18. sz. a. van.

Naponként fél 8 órakor
a vigadó nagy termében
tüntetések az első photoelectricus
óriási nagyitó-üvegen
Dr. Klug C. által.
Helyárak: 1 páholy 6 frt, körszék 2 frt és 1 frt 50 kr, számozottszék 1 frt, bemenet 50 kr.
Kapható a vigadó irodában és estve a pénztárnál.
Pénztárnyitás 7 órakor.

Az összes
GLEICHENBERGI
ásványvizek
fris töltésben kaphatók
Édeskuty L. m. k. udv. ásványviz-szállitó
főraktárában.
AZ IDÉNY KEZDETE GLEICHENBERGBEN
(vasuti állomas FELDBACH:)
Május 1-seje.
Lakásra megrendeléseket a fürdő-igazgatóság ingyen eszközöl.

CARLÉ Uj-világ
legszebb és legnagyobb kerti-helyiség Budapesten.
Szép időben a kertben. MA Kedvezőtlen időben a teremben.
nagy nemzetközi müvész-előadás.
Mr. Theo, párisi müfestész rendkivüli fellépése, ki 5 percz alatt egy olajfestményt készit a t. közönség szemeláttára. — 3 arany éremmel kitüntetett, Bordeaux és Brüsselben.
Wolf Valeria k. a. franczia énekesnő. Miss Lily Carle angol énekesnő.
Ohaus Albert ur mint női komikus.
Georg és Steffani urak a nyujton. Walder ur baritonista.
A Raspe-féle 8 hölgyből álló ballett társulat.
Allgeyer ur a repülő ember.
2 zenekar: A Kussevich ezred, Kaltenegger és az elite-kar, Rohrbacher ur vezetése mellett.
Kezdete 6 órakor. Belépti-díj 30 kr.
Páholy-ülések, a páholymesternél a kertben kaphatók.

Budapesti szinlapok.

Hétfő, május 19-én.

NEMZETI SZINHÁZ.

PRY PÁL.

Vigjáték 5 felv. Irta John Poole, angolból forditotta Csiky Gergely. Személyek:

Hardy	Ujházi	Grasp	Egressy
Hardy Frank	Hetényi	Doubledot	Pintér
Witherton	Szigeti I.	Simon	Sántha
Willis	Körösmezei	Eliz	Csillag T.
Stanley	Komáromi	Marianna	Sánthané
Harry	Halmi	Subtlené	Lendvayné
Pry Pál	Vizvári	Phébé	Molnárné

Kezdete 7 órakor.

NÉP-SZINHÁZ.

A kornevilli harangok.

Regényes operett 4 felv. Szövegét Irták Clairville és Ch. Gabet, forditotta Rákosi Jenő. Zenéjét szerzé Robert Planquette. Személyek:

Hanri	Vidor	Grenisö	Kápolnai
Gáspár	Együd	Zsermén	Jenei A.
A biró	Tihanyi	Szerpolett	Soldosné L.
Fuinár	Bakonyi	Nani	Kertész I.
Grippardén	Pártényi	Kata	Halmai K.

Kezdete 7 órakor.

Budapest, nyomatott Schlesinger és Wohlauer könyvnyomdájában, Károly-kaszárnya, (rostély-utcza 8. szám.)